

Leo Tolstoj 1828-1910

Leo Tolstoj

Útlegdin langa

Leo Tolstoj

Leo Tolstoj varð fæddur í Tula í Rússlandi í 1828. Tá ið hann var heilt ungur, doyðu foreldur hansara, og hann og systkin hansara vuku upp hjá skyldfólki. 16 ára gamal las Leo Tolstoj lögfrøði og orientalsk mál á universiteti, men hann bleiv ongantíð liðugur við útbúgvingina. Seinni fór hann í herin, og um somu tíð byrjaði hann at skriva. Hann skrivaði skaldsøgur, stuttsøgur, leikrit og greinar. Hann er m.a. kendur fyri at hava skrivað stórverkini *Kriggj* og *fríður og Anna Karenina*. Hann skrivaði fleiri kristiligar stuttsøgur. Umframt tað er hann kendur fyri at hava stovnað 13 skúlar fyri fátæk børn (peasant children). Hann var giftur og átti 14 børn. Leo Tolstoj doyði í 1910.

Áðrenn vit lesa

Leitið á alnótini eftir eini troika-sleðu?

Finnið útav, hvussu nógv ein rubil er?

Meðan vit lesa

Být søguna í partar, meðan tú lesur. Ger yvirskriftir til hvønn partin.

Tá ið vit hava lisið

Hvussu er skrivingarlagið í søguni?

Ímynda tær, hvussu umstøðurnar hava verið hjá Ivani í fongslinum.

Skift sjónarhorn: Ímynda tær, at tú ert konan hjá Ivani. Skriva 50 orð um, hvat hon hugsar.

Greina og tulka

Tíð

Stað

Lýs tveir persónar

Lýs evnið

Tulka søguna og finn boðskapin

Ger tína niðurstøðu

Set í frásjón

Útlegdin langa

Hann segði næstan einki, það bara onkuntíð uppímillum um ein vatnsopa og tóktist, sum lá hann og undraðist á okkurt.

Bráðliga var tað, sum undranin vaks. Og hann rætti seg á leguni og sovnaði burtur.

Í býnum Vladimir búði ein ungur keypmaður, Ivan Dmitrisch Aksinov at navni. Hann átti tveir handlar og átti sjálvur hús.

Aksinov var vakur maður við ljósum, purlutum hári, hann var skemtingarsamur, og honum dámdi væl sang. Hann gjørdi nógv av tí váta slagnum sum ungur, og hevði hann drukkið ov mikið, var hann harðlyntur og ringur at fáast við. Men síðan hann giftist, smakkaði hann sær á bara hendinga ferðir.

Eitt summarið ætlaði Aksinov sær á keypstevnu í Nishni, men tá ið hann hevði sagt húsfólkinum færvæl, kom konan til hansara og segði við hann: „Far ikki í dag, Ivan Dmitrisch, meg droyndi ein so ringan dreym fyri tær í nátt.“

Aksinov flenti við og segði: „Mestan kvíðir tú fyri, at eg fari at keypa mær kenningina, meðan eg eri á keypstevnu.“

Konan svaraði: „Eg dugi ikki at siga, hvat tað er, sum loypur ótta á meg. Eg hevði ein so ringan dreym; meg droyndi, at tú vart afturkomin av stevnuni, og tá ið tú tókst húgvuna av, sá eg, at hárið á tær var hvítt sum kavi.“

Aksinov flenti: „Tú ert góðdroymin, kona mín, vita bara, um eg ikki selji allar myndir mínar – og okkurt tinganestið havi eg heim aftur við av keypstevnu til tín.“

So heilsaði hann konu og børnum og fór avstað.

Tá ið hann var komin hálva leið, hitti hann ein keypmann, sum hann kendi, og teir gistu í sama húsi um náttina. Teir fingi sær te saman og fóru síðan til songar. Sovikømur teirra vóru bróst um bróst.

Aksinov var vanur at vera fjólliga á fótum, og av tí at hann vildi koma sær so væl á leið, sum til bar, meðan svalligt var um morgunin, vakti hann koyrisveinin, áðrenn tað var farið at lýsa, og bað hann leggja á hestarnar.

Síðani fór hann til vertin, sum búði í rúminum aftan fyri herbergið, rindaði fyri seg og helt ferðina fram.

Tá ið hann hevði koyrt í nakrar tímar, steðgaði hann á og læt hestarnar leysar. Ímeðan hvíldi hann seg í túninum við vertshúsið, har teir vóru settir, fór síðani inn í forstovuna og bað vertin um at kynda upp, og settist við gítaranum at spæla.

Tá kom ein troikasleða við ringlandi bjøllum; ein heryrmaður saman við tveimum hermonnum kom yvir til Aksinov. Hann vendi sær til Aksinov og fór at spyrja hann, hvør hann var, og hvaðan hann kom. Aksinov var kvikur at svara honum og segði: „Vilja tygum ikki hava ein temunn saman við mær?“ Men heryrmaðurin helt fram at spyrja hann: „Hvar vóru tygum í nátt? Vóru tygum einsamallur ella saman við øðrum keypmanni? Hví fóru tygum avstað, áðrenn ljóst var?“

Aksinov var bilsin og fataði ikki, hví hann skuldi svara øllum hesum, men segði frá, sum hann best kundi, og legði afturat: „Hví spyrja tygum meg um alt hetta, sum var eg ein tjóvur ella ein brotsmaður? Eg eri á ferð í egnum handilsøringdum, og óneyðugt skuldi verið at tráspurt meg.“

Tá svaraði hin, í tí hann rópti á hermenninar: „Eg eri løgreglumaður her á staðnum og spyrji tygum, tí at keyrmaðurin, sum tygum vóru saman við í gjárkvøldið, er funnin in deyður í morgun, hann var skorin á háls. Tí verið eg noyddur at rannsaka bæði tygum og viðføri tygara.“

Teir fóru inn. Løgreglumaðurin hugdi í taskurnar. Alt í einum dró hann fram ein knív og spurdi: „Hvør eigur henda?“

Aksinov hugdi at honum og bliknaði við, tá ið hann sá, at knívurin var blóðigur; hann royndi at svara fyri seg, men fekk illa orðið upp. Hann stamaði: „Eg ... veit ikki ... ikki mín knívur.“

Tá segði fulltrúin: „Í morgun varð keyrmaðurin funnin í rúmi sínum – skorin á háls. Tygum eru maðurin, sum hevur gjørt hetta brotsverkið. Húsið var læst við slá innanfrá, og har vóru eingir aðrir fremmandir uttan tygum. Og her liggur blóðigur knívur í tasku tygara, og bæði andlit og atburður tygara døma tygum. Sigjið mær, hví drupu tygum hann, og hvussu nógv hava tygum stolið frá honum?“

Aksinov svór við og segði, at hann var sakleysur, hann hevði ikki sæð keypmannin, síðani teir høvdu drukið te saman. Hann hevði ongan pening hjá sær uttan teir átta túsund rublarnar, sum hann sjálvur átti, og hann átti ikki knív. Men hann var hásur á málinum, andlitið var fjølið, og hann skalv av ótta, sum var hann sekur. —

Løgreglumaðurin bað hermenninar binda Aksinov og leggja hann á sleðuna. Tá ið teir bundu fótarnar á honum og tveittu hann á sleðuna, signaði Aksinov seg og græt. Peningurin og hinar ognir hansara vórðu tikin frá honum, og hann varð sendur til næsta býin og tveittur í fangahúsið. Spurt varð í Vladimír, hvussu umdømið var hjá Aksinov har um leiðir. Keyrmaðurin og aðrir har í bygdini søgdu, at hann sum ungur hevði drukið illa og skikkað sær illa, men at hann nú var hildin at vera ein hampamaður. So varð hann førdur fyri rættin og dømdur at hava dripið keyrmanin úr Ryazan og at hava stolið frá honum tjúgu túsund rublar.

Kona hansara var frá sær sjálvari og visti ikki, hvørjum hon skuldi trúgva. Børnini hjá teimum vóru blaðung; tað yngsta hevði hon enn á brósti. Hon fór við teimum øllum at vitja mannin hjá sær í fangahúsinum. Í fyrstuni varð henni

noktað at tala við hann, men umsíðir, tá ið hon hevði bønnað og biðið fangavaktaran, slapp hon inn. Tá ið hon sá mannin hjá sær í fangabúna og fjøtraðan sum einhvønn annan brotsmann, svímaði hon og raknaði ikki við aftur, fyrr enn góð lóta var gingin. Hon savnaði bórnini saman um seg og settist undir líðina á manninum. Hon segði honum tíðindi heimanífrá og spurdi hann, hvussu alt hetta bar til. Hann segði henni, sum var, og hon spurdi: „Hvat skulu vit gera?“

„Vit skulu senda bønarbræv til tsarsins og biðja hann um at hjálpa einum sakleyssum manni, ið dømdur er.“

Konan segði seg at hava sent bønarbræv, men teir vildu ikki taka ímóti henni. Tá segði Aksinov einki, men bara stardi niður fyri seg.

Men konan segði: „Eg var sanndroymin hin dagin, tá ið meg droymdi, at tú vart vorðin gráhærdur. Tú skuldi ongan vegin verið farin tann dagin.“ So streyk hon hondina gjøgnvegin hárið á honum og segði: „Elskaði Vanja, sig konu tíni sannleikan, var tað ikki tú, sum gjørði tað?“

„Eisini tú hevur illgruna til mín,“ svaraði Aksinov og tók hendurnar fyri andlitið og fór at gráta. Tá kom fangavaktarin inn og segði, at tey máttu fara avstað; Aksinov heilsaði konu og bórninum seinastu ferð.

Tá ið tey vóru farin, minti Aksinov seg á tað, ið sagt var, og tá ið hann mintist, at konan hevði illgruna til hansara, segði hann við seg sjálvan: „Eingin uttan Guð kennir sannleikan, til hansara seti eg alt álit mítt, tí hann er miskunnssamur.“

Og Aksinov skrivaði eingi brøv aftrat, hann misti alla vón, men bað trúliga til Guð.

Aksinov varð dømdur at verða húðflongdur og síðani sendur í kolanámini. Hann varð bardur við knútabandi, og

tá ið sárini vóru afturgrógvín, varð hann sendur til Sibiria saman við øðrum revsaðum monnum.

Her livdi hann sum brotsmaður í seks og tjúgu ár. Hárið á honum var hvítt sum kavi, skeggið sítt, ótrætt og grátt. Tað glaða lyndið var horvið, hann var bogin, gekk tungliga, talaði lítið, læði aldri, men bað ofta.

Í fangahúsinum lærði Aksinov skósmíð og fekk stundum nakrar rublar afturfyri og keypti fyri teir „Ævisøgur um halgar menn“. Í hesi bókinum las hann, tá ið so frægt ljóst var í fangarúminum, at bókstavirnir sóust, og um sunnudagar- nar las hann tekstin í fangakirkjuni og sang saman við hinum, tí enn hevði hann vakurt mál.

Fangavaktaranum dámdi hann væl, tí hann var altíð hin sami, og hinir fangarnir høvdu stóra virðing fyri honum og kallaðu hann „ava“ ella „halgimannin“. Bóðu teir fangastjóran um okkurt, valdu teir sær altíð hann til framsøgu- mann, og var klandur og stríð millum fangarnar sjálvar, varð boð sent eftir honum at fáa semju í lag.

Einki hoyrði Aksinov heimanífrá og visti ikki, um kona hansara og bórnini vóru deyð ella livandi.

Einaferð kom ein nýggjur brotsmannaflokkur til fanga- húsið. Sama kvøldið savnaðust teir gomlu fangarnir saman við teimum nýggju at spyrja um tíðindi úr bygdam ella býum teirra, haðani teir komu. Aksinov sat uttast í ringin- um og hugdi niður í lógvarnar og lurtaði eftir.

Ein av teimum nýkomnu brotsmonnum, ein høgur og breiðvaksin maður, okkurt um 60 ára gamal, við tættklipt- um skeggi, segði hinum frá tí, hann hevði verið dømdur fyri.

„Oja, mínir vinir,“ segði hann, „eg gjørði onga aðra misgerðina uttan tók ein hest, sum stóð bundin at eini sleðu, so varð eg tikin og dømdur sum tjóvur. Eg segði meg bara hava tikið hann at stytta mær tíðina heim aftur og

slepti honum so avstað aftur. Og so segði eg: „Er hetta ekki alt í lagi?“ „Onei,“ sögdu teir, „tú stjólst hann.“ Men hvussu og hvar eg stjól hann, kundu teir einki siga um. Eg havi onga misgerðina gjørt uttan eina á ævi míni, men ta ferðina gjørdu teir einki við meg ... Nú ljúgví eg fyri tykkum; eg varð sendur higar til Sibiria einuferð fyrri, men tað var fyrri lítið og einki.“

„Hvaðani ert tú?“ spurdi ein úr flokkinum.

„Úr Vladimir. Har býr fólk mítt. Eg eiti Makar, men teir kalla meg eisini Semjovisch.“

Aksinov hvakk við, hugdi upp og segði: „Sig mær, Semjovisch, kennir tú fólkkið hjá Aksinov, keypmanninum í Vladimir? Eru tey á lívi?“

„Um eg ekki kenni tey? Tey eru rík, hóast pápin er í Sibiria – brotsmaður eins og vit. Men sig mær, gamli maður, hví hava teir sent teg higar?“

Tað fall Aksinovi tungt at tala um vanlagnu sína, hann steðgaði eitt sindur á og svaraði bara: „Eg havi verið her í 26 ár fyri brotsgerðir mínar.“

„Hvørjar brotsgerðir?“ spurdi Semjovisch.

Men Aksinov svaraði bara: „Jaja, jaja – eg man hava fingið ta løn, eg havi uppiborið!“ Hann ætlaði sær at siga meira, men felagar hansara søgdu teimum nýggju fangunum frá, hvaðan hann var komin, at onkur hevði dripið ein keypmann og lagt knívin í taskuna hjá Aksinov, og so varð hann dømdur sakleysur.

Tá ið Makar hoyrði hetta, leit hann at Aksinov, sló seg á lærið og rópti: „Tað var løggið, tað má eg siga, ógvuliga løggið, og sum tú ert gránaður, gamli.“

Hinir spurdu, hví hann fregnaðist so nógv um hetta, og hvar hann hevði sæð Aksinov fyrri, men tá gretti ekki úr Makari, bert hetta: „Løggið, at vit skuldu hittast her.“

Alt hetta gjørði, at Aksinov fór at hugsa, um ekki hesin

maðurin mundi vita, hvør ið hevði dripið keypmannin, og tí segði hann: „Kanska hevur tú hoyrt alt hetta áður ella hevur sæð meg fyrri?“

„Hvussu skuldi eg annað enn havt hoyrt um tað. Tað verður tosað um so mangt í hesum heimi; men nú eru árinu so mong farin, og vit eru gloymsk.“

„Tú hevur kanska frætt, hvør tað var, sum drap keypmannin?“ spurdi Aksinov.

Makar flenti og svaraði: „Sjálvsagt var tað maðurin, sum knívurin var hjá! Og hevur onkur krógvað knívin hjá tær, so er hann ekki tjóvvur, fyr enn hann er funnin, sum orðatakkið sigur. Hvussu skuldi annars borið til at stungið knívin í taskuna hjá tær undir koddan, og tú ikki vaknaði?“

Tá ið Aksinov hoyrði hetta, var hann fullvísur í, at hetta var maðurin, sum dripið hevði keypmannin. Hann reistist og fór.

Hann fekk ikki blund í eyguni alla náttina, lá og grundaði, og ymsar hugleiðingar runnu fram fyri hann. Hann sá konuna fyrri sær, sum hon var ta ferðina, tey skiltust, og hann fór á keypsstevnuna. Hann sá hana, sum hon stóð har, andlit hennara og eyguni runnu fram fyri hann, og hann hoyrði hana tala og læa. So sá hann bórtnini, lítil, sum tey vóru tá; eitt við einum slagi um herðarnar, annað við brostið hjá móðrini, og so hugsaði hann um seg sjálvan, sum hann var, ungur og kátur. Hann mintist ta ferðina, hann sat í durunum í herberginum við guitarinum og spældi, tá ið hann varð tikin, og hvussu sorgleysur hann hevði verið tá. Hann sá í huganum staðið, har hann varð húðflongdur, bøðilin og fólkkið uttanum; leinkjurnar, brotsmenninar, øll seks og tjúgu árinu, og elli, aðrenn tíðin var til elli; alt hetta rann fram fyri hann, og sorgin neit honum so fast, at hann hevði bestan hugin at beina fyri sær sjálvum.

„Og alt hetta hevur hatta bølmennið volt mær,“ hugsaði

hann. Og hatrið móti Makari var so stórt, at hann í fyrstuni hugsaði um hevnd, tó at lívið stóð í vága. Hann mutlaði bønirnar fram fyri seg alla náttina og fekk ikki frið eina løtu. Dagin eftir helt hann seg langt burtur frá Makari og hugdi ikki hagar, hann var.

Soleiðis gingu fjúrtan dagar. Aksinov svav ikki um næturnar, hann var so ússaligur, at hann ikki visti sær nøkur livandi ráð.

Eina náttina, tá ið hann gekk úti í ganginum í fangahúsinum, rakti hann við eina moldrúgvu, sum kom út undan rúminum, har fangarnir svóvu. Hann gekk yvir at staðnum at hyggja, hvat tað var. Alt í einum rendi hann seg í Makar, ið hugdi at honum óttafullur. Aksinov royndi at látast sum einki, gekk framvið og hugdi ikki til viks, men Makar treiv um hondina á honum og segði, at hann hevði grivið sær eitt hol undir múrin, men moldina læt hann upp í stivlarnar hjá sær og tømdu teir um dagin úti á vegnum, tá ið fangarnir vóru farnir til arbeiðis.

„Um tú ert tigandi, gamli mín, so skalt eisini tú sleppa burtur við mær. Men slatrar tú, tá húðfleingja teir tað, sum eftir er av lívi, úr mær, men fyrst drepi eg teg.“

Aksinov skalv av vreði, tá ið hann hugdi at fígginda sínum. Hann skrykti hondina til sín og segði: „Eg ætli mær ikki at rýma hiðani, og óneyðugt er at drepa meg. Tú drapst meg fyri 26 árum síðani. Og hvat tú viðvíkur, um eg fari at siga frá ætlan tíni, tá ræður Guð fyri, um eg geri so ella ikki.“

Tá ið teir dagin eftir fóru til arbeiðis við brotsmonnum, ansaði eftirlitsmaðurin eftir, at onkur av fangunum hevði koyrt mold á vegin úr stivlunum. Fangahúsið varð rannsakað, og holið undir múrinum varð funnið. Fangastjórinn kallaði saman allar fangarnar at siga sær, hvør ið grivið hevði holið, men allir sum ein søgdu seg einki at vita. Teir,

sum vistu tað, vildu ikki svíkja Makar, tí teir vistu, at tað galt lívið hjá honum. At enda vendi fangastjórinn sær til Aksinov, sum hann visti var ein rættsiktaður maður, og segði:

„Tú ert ein ærligur, gamal maður; sig mær nú, her framman fyri ásjón Guðs, hvør gróv holið?“

Makar stóð har nærindis, eins og kom alt hetta honum einki við, hann hugdi at fangastjórannum, men leit ongantíð at Aksinov. Varrar og hendur á Aksinovi skulvu, og leingi gretti ikki úr honum. Hann hugsaði: „Hví skuldi eg bjargað honum, ið spilti alt lív mítt? Lat hann rinda fyri tað, ið eg havi liðið. – Men um eg sigi, sum er, so húðfleingja teir hann til deyða. Og hvat gagn fáir eg burtur úr tí, tá ið samanum kemur?“

„Ja, ja, gamli maður,“ segði fangastjórinn, „sig mær nú sannleikan, hvør gróv holið?“

Aksinov hugdi yvir at Makari og segði: „Eg ætli mær einki at siga. Tað er ikki Guðs vilji, at eg skal siga nakað. Gerið so við meg tað, sum tygum vilja, eg eri í tygara valdi.“

Hvussu nógv, ið fangastjórinn royndi, fekst ikki orð av Aksinovi, og tískil endaði sakin.

Tá ið Aksinov var lagstur náttina eftir, kom onkur stillisliga yvir til hansara og settist hjá honum. Hann skimaðistuttan um seg í myrkrinum og sá, at maðurin var Makar.

„Hvat vilt tú mær? Hví kemur tú higar?“ spurdi Aksinov. Makar tagdi, men Aksinov settist upp undir seg og hvesti harðliga: „Far – annars rópi eg á fangavaktaran.“

Makar toygdi seg niður yvir Aksinov og teskaði: „Fyrigev mær, Ivan Dmitrisch.“

„Fyrigeva tær hvat?“ spurdi Aksinov.

„Tað var eg, sum drap keypmannin og krógvaði knívin hjá tær. Eg ætlaði eisini at drepa teg, men onkur kom har

um vegir, og so fjaldi eg knívin í taskuni hjá tær og slapp mær av stað út gjøgnum vindeygð.“

Aksinov tagdi; hann visti einki at svara. Men Makar fell á knæ. „Ivan Dmitrisch,“ tók hann upp aftur, „fyrigev mær, fyri Guðs sakir, fyrigev mær, eg fari at siga teimum, at tað var eg, sum drap keypmannin, og tá verður tú latin leysur og kanst fara heim aftur!“

„Tað er nyttuleyst at siga hetta,“ segði Aksinov, „eg havi liðið fyri teg nú í 26 ár. Hvar skuldi eg farið nú? ... Kona mín er deyð, og børnini hava gloymt meg. Eg eri heimleysur ...“

Makar reisti seg ikki upp, men sló høvdið móti gólvinum. „Fyrigev mær, Ivan Dmitrisch,“ rópaði hann, „ta ferðina, teir húðflongdu meg, var tað ikki so svárt, sum tað er nú at líta upp í andlitið á tær ... og kortini hevur tú samkenslu við mær og sigur einki um meg. Fyri Guðs sakir fyrigev mær!“ Og so fór hann at gráta.

Tá ið Aksinov hoyrði hetta, græt hann eisini.

„Guð fyrigevur tær,“ segði Aksinov, „kanska eri eg nógvar ferðir verri enn tú.“ Og við hesum orðum lætnaði hjá honum, og heimlongsulín hvarv. Nú tráaði hann ikki eftir at sleppa úr fongslinum, honum longdist eftir deyðanum.

Hóast alt tað, sum Aksinov hevði sagt, viðgekk Makar skuld sína. Men tá ið boð komu at lata Aksinov leysan, var hann deyður.

Tann fátæki ríki

Tað var einaferð ein fátækur maður, sum lá alla náttina og fekk ikki blund í eyguni.

„Hví skal lívið vera so tungt og strevið hjá okkum, sum fátæk eru?“ hugsaði hann. „Og hví skulu tey ríku hava nóg mikið av øllum, og vit tola neyð? Tað eru tey, sum hava kistur fullar av gulli, og kortini skava tey bara meira og meira inn undir seg og ræna frá sær sjálvum av gírni tað allarneyðugasta: Hevði eg verið ríkur, skuldi eg ikki borið meg at á slíkan hátt. Eg hevði notið lívið og hjálpt øðrum at notið tað.“

Bráðliga hoyrði hann eina rødd, sum segði: „Tú skalt verða ríkur! Hygg, her hevur tú ein pung! Tað er bara ein gullpengi í honum; men fyrsta, hann er tikin uppúr, kemur ein annar. Á tann hátt kanst tú taka so nógvar gullpengar uppúr, sum tær lystir, og síðan skalt tú kasta pungin í havið. Men áðrenn tú gert tað, mást tú gjølla ansa eftir, at tú ikki letur ein einasta av tínum gullpengum frá tær, tí annars verða teir allir straks umskaptir til steinar.“

Tann fátæki maðurin varð heilt frá sær sjálvum av gleði. Tá ið hann var sissaður aftur, kannaði hann pungin. Neyvan hevði hann tikið gullpengan uppúr, tá ið hann sá ein annan koma.

„Á, tann sæla!“ rópti hann. „Nú fari eg at sita alla nátt og henta gullpengar, so eri eg ríkur í morgin. So tveiti eg pungin í havið, og síðan kann eg liva, sum mær lystir.“

Men tá ið morgunin kom, hevði hann hálsað um.

„Eg kann væl halda á í dag eisini; so fái eg dupult so nógvar!“

Har sat hann nú og hentaði gullpenngar, og alsamt vildi hann hava fleiri og fleiri og nenti sær ikki at tveita pungin burtur.

Men nú fór hann at kenna svongd og sá, at hann ikki átti annað í húsinum enn eitt lítið, turt rugbreyð. At fara í handilin og keypa sær okkurt kundi hann ikki; tí hann fór bara at fáa steinar fyrri pengar, um hann ikki frammanundan tveitti pungin í havið. Hann vildi fegin fingið okkurt at etið, men at blaka pungin burtur, tað vildi hann ikki.

Át hann tí tað turra rugbreyðið og helt fram.

Náttin kemur á; men hann gevst ikki.

Ein vika líður – ein mánaður – eitt ár. Og framvegis situr hann har við punginum í hondini.

„Hvør vil ikki fegin hava so nógv pengar sum gjørligt?“

Og hann heldur fram at liva sum áður, gongur og biddar sær mat, at hann ikki skal verða noyddur at tveita pungin í havið. Hann hevur gloymt, at hann skuldi liva at gleða seg sjálvan og onnur.

Viðhvørt tekur hann sær um reiggj og fer oman í fjøruna at tveita pungin burtur; men hann kemur altíð aftur við punginum.

Nú er hann gamal og gulur sum gullpengarnir; men hann kann ikki halda uppat at henta gullpenngar, ein fyrri og annan eftir.

At enda doyr hann sum ein vesalur biddari í hoysongini við punginum í sínum skelvandandi hondum.

Dansiveitslan

„Tí halda fram, at menniskjað ikki av sær sjálvum fær gjørt sær nakra hugsan um, hvat ið er gott ella illt, men at alt veldst um umstøðurnar, ja, at tað eru tær, sum allan týðningin hava. Men eg sigi fyrri meg, at eg haldi tað vera sjálva lagnuna, sum munar mest. Nú skulu tit hoyra, hvat eg veit at siga frá nær sjálvum ...“

Soleiðis tók Ivan Vasiljevitj til orða. Hann var nógv umbildin maður. Og hetta bar á, eftir tað at vit høvdu tosað um, hvussu umráðandi tað er fyrst at fáa broytt tey viðurskifti, menniskjuni liva í, áðrenn hugsingur var um at fara at royna at gera hin einstaka fullkomnan. Eingin okkara mundi kortini hava hildið fram, at ógjørligt var hjá tí einstaka menniskjanum sjálvum at duga á at skyna millum ilt og gott. Men Ivan Vasiljevitj var so vorðin, at hann hevði lyndi til at viðgera tær hugsanir, sum tóku seg upp í honum í eini samrøðu. Og hetta fekk hann tóum at siga frá so vorðnum, sum honum sjálvum hevði verið fyrri, og tíðum gloymdi hann tá púra tað, sum hevði fingið hann at siga frá. So hugtikin varð hann sjálvur av frásøgnini. Og hetta fell so natúrligt, tí altíð vóru frásagnir hansara so heilugaðar og trúligar.

Og soleiðis var eisini hesa ferð.

„Eg fari nú at tala eitt sindur um meg sjálvan. Tá ið lív mítt hevur verið, sum tað hevur og ikki annarleiðis, so kemst tað ikki av umstøðunum, eg havi livað undir, men av heilt øðrum orsökum.“

„Hvørjum orsökum, meðni?“ spurdu vit.

„Hin alvaldandi haldi sína yvir mær,“ biður hann, „at Tattarnir ekki skulu síggja meg. So nær málinum – og tikin! tikin! – – Eg hevði ikki komið undan!“

Men hygg: har á heygnum har eysturi, bara einar fimti metrar burturi, standa triggir Tattarar. Teir hava longu sæð hann – og stórleypanði koma teir ímóti hønum. Hjartað eins og stóðgar – hann lyftir armarnar móti himni og rópar, so hart hann er mentur:

„Brøður, hjálpið mær! Brøður!“

Russarar hoyra hann rópa – og í somu stund sita fleiri Kosakkar á hestum sínum og koma stórleypanði til hansara.

Kosakkar eru eitt sindur burturi frá, Tattarnir tætt hjá. Við aðrari hondini um eikirótina stríðir hann seg fram móti Kosakkunum í sansaleysum spenningi og ótta, krossar seg og rópar:

„Brøður! Brøður! Brøður!“

Kosakkar eru fimtan í tali.

Tattarnir bráðstøðga av ræðslu.

Og nú verður Sjilin umgyrdur av Kosakkum; teir spyrja, hvør hann er, hvaðani og hvussu. Sjilin grætur og fær bara sagt:

„Brøður! Brøður!“

Aðrir hermenn koma til. Ein gevur honum breyð, ein frukt, ein vodka, ein ballar frakka sín uttan um hann, ein brýtur lásið av eikirótini.

Heryvirmennir kendu hann aftur og fingur hann undir tak. Vinnmennir flokkaðust uttan um hann.

Sjilin segði teimum frá øllum og endaði:

„Hetta var so heimferð mín, hetta var so brúðarferð mín. Nei, ikki lutaðist mær slíkt!“

Og hann varð verandi í Kaukasus. Ein mánað seinni varð Kostylin latin leysur fyri fimm túsund rublar. Hálv-deyður kom hann aftur aftur.

Hin fátæki skómakarin

Martin Avdejtsj var skómakari. Hann leigaði ein kjallara í býnum. Har hevði hann bæði verkstað og bústað. Eitt lítið vindeyga var út móti gøtuni, og sum hann sat við arbeiðsborð sítt, sá hann fólk uppi á gøtuni. Hann sá bara beinini, men hann hevði búð so leingi har, at hann kendi fólk í grannalagnum á skónum. Tað mundi neyvan vera tað skóparið, hann ikki hevði havt um hendur onkuntíð.

Martin Avdejtsj var dugnaligur maður, var vanur at nýta gott tilfar, var rímligur í prisi og orðhaldin. Kundi hann gera einar skógvar til ásetta tíð, tók hann teir. Annars segði hann frá frammanundan og lumpaði ikki fólk. Øll kendu Martin, og hann hevði altíð ivaleyst um hendur.

Eitt gott og áltandi menniskja hevði Martin verið allar sínar dagar. Og so hvørt árinu fóru, og hann tók at eldast, vaks eisini áhugi hansara fyri Guði og sálarinnar frelsu.

Konuna misti hann, meðan hann var sveinur. Børn áttu tey fleiri, men øll doyðu tey, og stutt var ímillum teirra, og so sat hann einsamallur eftir við einum trý ára gomlum soni. Í fyrstuni hugsaði hann um at lata systur sína fáa sonin til fosturs, men tá ið samanum kom, hevði hann ikki hjarta at lata hann, og endin var so, at hann segði upp hjá meistaranum og leigaði sær og soninum eitt rúm at vera í.

Men heldur ikki henda lukka skuldi falla í hansara lut. Tá ið drongurin var so mikið tilkomin, at hann kundi vera pápanum til eitt sindur av nyttu, legðist hann sjúkur við nógvum fepri, og eina viku seinri var hann deyður.

Martin var heilt frá sær sjálvum og orkaði ikki at vinna á sorgini. Hví skuldi hann, ið gamal var, sleppa at liva, og

hesin ungi sonurinn, ið tók seg so væl upp, mátti doyggja? Endin varð, at hann áklagaði Guð og gavst at ganga í kirkju.

Ein dagin kom ein gamal kenningur úr heimbygdini at vitja, ein pílagrímur, sum hesi seinastu 8 árin hevði flakkað kleystur úr kleystri. Teir sótu saman báðir, og Martin gramdi sína sorg fyri honum.

„Eg leggi einki í at liva longur,“ segði hann. „Eg vildi fegin doyð. Tað er tað einasta, eg biði um. Eg havi einki meir at vænta frá Guði. Hann hevur jú tikið frá mær tað dýrasta, eg átti!“

„Tað er ikki rætt at tosa so, Martin,“ segði ferðamaðurin. „Vit eiga ikki at døma Guðs gerningar. Alt gongur eftir Guðs vilja og ikki eftir okkara viti. Guð hevur gjørt av, at sonur tín skuldi doyggja, men tú liva. Og soleiðis er tað best. Hevur tú mist lívsmótið, so er tað tí, tú bara vilt liva fyri teg sjálvan.“

„Hvønn skuldi eg tá annars livað fyri?“ spurdi Martin.

„Tú skalt liva fyri Guði, tí tað er hann, ið hevur givið tær lívið,“ svaraði hin gamli. „Gert tú tað, so fert tú eisini at sanna, at einki er longur at syrgja um, og at alt er lætt at bera.“

Martin sat eina løtu í døpurhuga.

„Men hvussu livir ein fyri Guði?“ spurdi hann so.

„Tað hevur Kristus lært okkum, Martin. Keypt eitt Nýggja Testamenti og les tað. So fært tú at vita, hvussu tú skalt liva fyri Guði.“

Hesi orðini legði hann sær í geyma, og longu sama dag keypti hann eitt Nýggja Testamenti.

Hann hevði hugsað sær at lisið í tí sunnudag og heiligdag; men nú hann var farin at lesa, kundi hann ikki sleppa tí aftur. Kvøld um kvøld sat hann boygdur yvir bókinum og mangan-bendi-tað, at hann gloymdi lampuna, so

hon brann turr og slóknaði. Men jú meir hann las, tess klárari stóð tað honum eisini, hvat Guð vildi honum, og hvussu hann skuldi liva fyri Guði. Og festurin veitti honum samstundis frið í sinnið.

Og alt lív hansara broyttist. Tá ið hann áður legðist um kvøldið, var tað við stynjan og klagan, tí hann hugsaði um sonin, ið deyður var. Men nú segði hann altíð: „Verið vilji Guðs! Harrans navn veri lovaði!“

Fyrr plagdi hann sunnudagar at stökka inn á gólvíð á vertshúsinum og segði ikki frá sær eitt glas ella bæði tvey av vodka, um hann hitti vinir har. Fullur var hann ongantíð, men tað bleiv til nógv leyst tos, og hann var skjótur at døma og spilla fólk út. Nú datt alt hetta burtur sum av sær sjálvum. Hann var glaður og væl nøgdur. Hvønn morgun fór hann undir arbeiðið, og tá ið kvøldið kom, tók hann Nýggja Testamenti sítt og settist at lesa.

Eitt kvøldið bar tað á, at hann las nøkur vers hjá Lukasi, 6. kapiitul: „Slær onkur teg undir annan vangan, tá bjóða honum eisini hin: og tekur onkur kappá tín, tá meina honum ikki at taka kyrtilin við. Gev hvørjum, sum biður teg; og tann, sum tekur tað, ið títt er, skalt tú ikki krevja eftir tí. Og eins og tit vilja, at menn skulu gera móti tykkum, tað skulu tit somuleiðis gera móti teimum.“

Og framvegis las hann tey versini, har Jesus sigur: „Men hví kalla tit meg: Harra, harra, og gera ikki tað, sum eg sigi? – Hvør tann, sum kemur til mín og hoyrir orð míni og ger eftir teimum – eg skal sýna tykkum, hvørjum hann er líkur: – Hann er líkur einum manni, sum bygdí eitt hús og gróv djúpt niður á botn og legði grundina á klett; og tá ið áarførið kom, skolaði vatnflóðin móti hesum húsi, men fekk ikki vikað tí, av tí at tað var væl bygt. – Men tann, sum hoyrir og ikki ger eftir tí, hann er líkur einum manni, sum bygdí eitt hús oman á jørðini við ongari grund undir; vatn-

flóðin skolaði móti hesum húsi, og það rapaði allt fyrri eitt, og stórt var fallið.“

Martin las og kendi seg undarliga bergtiknan. Hann tók brillurnar av og legði seg fram á albogarnar og hugsaði: „Hús mítt, er það bygt á hellubotn ella sand? Gott er, um það stendur á hellu. Tá ið ein er einsamallur, tá tykist allt so einfalt, og ein heldur, hann hefur gjørt allt tað, Várharra hefur boðið. Men fyrsta vit koma út millum menniskju, fara vit at synda. Men kortini, so skal eg royna at gera Guðs vilja og liva eftir boðum hansara ... Bara Guð vil hjálpa mær.“

Tað var liðið væl út á kvøldið, og Martin ætlaði sær í song, men fekk seg ikki rættliga at leggja bókina frá sær. Og so fór hann at lesa 7. kapitlið hjá Lukasi, har sagt verður frá um tænarar hævudsminsins, um son einkjunnar, um svarið, Jesus gav Jóhannesar lærusveinum, og um hin ríka farisearan, sum bjður Jesusi inn hjá sær. Hann las um hina syndafullu konuna, sum salvar fótturnar á Jesusi og turkaði teir við hári sínum, og um, hvussu Jesus gjørði hana rættvísa. At enda kom hann til tað 44. versioð og las hesi orðini: „Og í tí hann vendi sær móti konuni, segði hann við Símun: „Sært tú hesa konuna? Eg kom inn í hús tíni; tú gavst mær ikki vatn til fótur mínar, men hon vætti fótur mínar við tárum sínum og turkaði teir við hári sínum. Tú gavst mær ikki koss, men hon helt ikki uppat, frá tí at eg kom inn, at kyssa fótur mínar. Tú salvaði ikki høvur mítt við olju; men hon salvaði fótur mínar við smyrslum.“

Aftur fell Martin í døpurhuga.

„Hesin farisearin var helst eitt menniskja sum eg ... Tak meg: eg havi drekka mítt, eg havi tað heitt og fjálgt, eg havi umorgan fyrri mær sjálvum, men eg hugsi ikki um næsta mín. Og somuleiðis var eisini farisearin, hóast hann hevði

Jesus sjálvan sum gest í húsi sínum! Hevði nú Jesus komið inn hjá mær, mundi eg so farið at boðið meg at sum hann?“

Martin sat við høvðinum fram á hendurnar, og sum hann sat, sovnaði hann.

Bráðliga helt hann seg hoyra onkran rópa á seg.

Hann stakk upp og leit kring seg, men eingin var at síggja.

So sovnaði hann aftur.

Tá hoyrði hann týðuliga:

„Martin, Martin, hygg út á gøtuna í morgin, so komi eg.“ Martin vaknaði og gnúggaði eyguni. Hann visti ikki rættliga, um hann veruliga hevði hoyrt orðini, ella tað bert var ein dreymur. Men so sløkti hann ljósið og fór í song.

Longu áðrenn tað lýsti, var hann á fótum aftur, bað bøn sína, fekk sær drekka og kykaði. So setti hann seg við arbeiðsborð sítt við vindeygað, men alla tíðina mól hetta, honum hevði verið fyrri um náttina, fram fyrri hann. Hevði hann droymt, ella var tað veruliga ein rødd? Í heilum vóru eygu hansara í glugganum. Fór onkur framvið, hann ikki kendi á skónum, toygdi hann seg fram at síggja andlitið.

*Hin fyrsti, ið fór framvið, var vaktmeistarin í nýggjum filstivlum, sðan vatnberarin, og beint aftaná soldáturin Stepantsj, ein gamal krypil, Martin kendi aftur á teim bøttu leðurskónum. Stepantsj plagdi at hjálpa vaktmeistararum at skumpa kava, og hann fór henda morgunin at sópa beint undir vindeyganum hjá Martini.

Eina løtu sat Martin og eygleiddi hann – so fór hann undir aftur skógvarnar.

„Eg haldi so sanniliga, at eg eri vorðin løgin á gamalsaldrinum“ mutlaði hann fyrri seg sjálvan. „Stepantsj skumpar kava, og eg gangi og billi mær inn, at Jesus fer at koma at vitja meg í dag! Tú ert helst farin so smátt at ganga í barndømi, gamli mín!“

Hann hevði seymað einar 10-12 stingir, kveitti so aftur út gjøgnum vindeygað. Stepanytsj hevði sett skupluna upp at húsavegginum og stóð og hvíldi seg.

„Hasin gamli krypilin hevur ikki kreffur longur til slíkt arbeiði,“ hugsaði hann. „Eg átti at boðið honum ein drekkamunn. Ketilin stendur og kókar.“

Hann legði frá sær, bankaði á rútin og veittraði til Stepanytsj.

Stepanytsj læt sær ikki bjóða tvær ferðir. Hann risti kavan av sær og bankaði undan skónum, so einki skuldi verða drigið inn á gólvið.

„Legg ikki í,“ segði Martin, „eg turki hatta upp seinri. Set teg her og fá tær ein drekkamunn.“

Stepanytsj tømði koppin og setti hann frá sær øvutan og legði sukurmolan, hann hevði bitið í, omaná. Hann segði manga takk, men tað var lætt at siggja, at hann hevði hug á einum koppí aftrat. Martin skonkti uppí aftur, men eygleiddi alla tíðina vindeygað og tey, ið fóru framvið.

„Tú væntar kanska onkran?“ spurdi Stepanytsj.

„Væntar onkran? Bæði og ikki. Men eg komi nær næstan ikki at siga hvønn,“ svaraði Martin. „Kanska er tað ikki annað enn møsn, men eg sleppi ikki frá tí aftur kortini ... Í gjárkvøldið sat eg og las í evangelinum um vár harra Jesus og um, hvussu hann leið ta ferðina, hann var her á jørð. Tað hevur tú helst høyrð um?“

„Hoyrt um tað havi eg, men eg eri bara ein óvitandi maður og dugi ikki at lesa.“

„Ná, eg las um Jesus, sum kom til farisearan, men farisearin gjørði ikki stórvegis hávasták burtur úr honum. Og so hugsaði eg, hvussu tað kundi bera til at bjóða Jesusi inn hjá sær og so ikki sýna honum allan heiður og æru. Var hann komin higar inn, so hevði eg ikki vítað alt, eg skuldi gjørt at heiðra hann. Og meðan eg sat og hugsaði hetta, sovnaði eg.

Tá hoyrði eg eina rødd, ið rópti navnið á mær. Eg fór á føtur, men sá ongan, hoyrði bara røddina enn týðiligari enn áður: Martin, bíða eftir mær, eg komi inn hjá tær í morgin! Tvær ferðir hoyrði eg tað, og nú skilir tú helst, at eg ikki kann fáa hetta úr aftur tonkunum. Eg vænti vár harra Jesus Kristus!“

Stepanytsj svaraði einki, nikkaði bara, drakk drekkað og skúgvaði koppin fram á borðið, og Martin skonkti í aftur á triðja sinni.

„Drekk tú bara, bróðir, ... eg haldi, at vár harra Jesus ikki vanvirðir nakran, men dámar best hjá þúra vanligum menniskjum, og tað var eisini millum slík, hann valdi sær sínar fyrstu lærusveinar, slík sum okkum,“ Tann, sum setur seg sjálvan høgt, skal verða settur lágt, og tann, sum setur seg sjálvan lágt, skal verða settur høgt,“ segði hann. „Tit kalla meg harra, men eg skal tváa føtur tykkara,“ segði hann, og „hann, ið vil vera fremstur, skal vera tænarí hjá øllum. Sæl eru tey fátæku, tey eyðmjúku, tey spaklyntu, tey miskunnsomu!“

Stepanytsj gloymdi þúra drekkað, sat og lurtaði við sam-anløgnum hondum, meðan tærini runnu honum eftir teim rukkuu kjálkunum.

„Drekk tú bara,“ segði Martin, men gesturin reistist og risti fyri sær kross.

„Takk skalt tú hava, Martin Avdejtsj,“ segði hann, „tú hevur gjørt eina góða gerð; tú hevur styrkt meg bæði til sálar og líkams.“

„Ver skjótur aftur,“ segði Martin og fylgdi honum út. So beindi hann av borðinum og setti seg at bøtta einar skógvar. Men hvørja løtu mátti hann kveita yvir í vindeygað.

Tveir hermenn fóru framvið, annar teirra í hermanna stivlum. Beint aftaná kom grannin í nýggjum, blonkum galosjum, og so ein bakari við eini kurv. Eina løtu seinri

kom ein ung kona í tjúkkum, ullintum sokkum og bónda-skóm. Annars tóktist hon fátæk og rættiliga illa flátin, og hon hevði eitt lítið barn í fanginum. Hon steðgaði á við múrin og vendi bakið upp í ættina og royndi at skýla barninum sum best.

Martin hoyrði barnið gráta, og mamman royndi at ugga tað. Honum tókti synd í teim báðum og fór út á gáttina.

„Statt ikki har við barni tínum í kuldinum, kom inn higar við tí!“ rópti hann. „Her er heitt og gott, kom bara!“

Konan kveitti mistrúgvín at hesum fremmanda manni í skinnfyríklæði og við brillum á nøsini. Hon tóktist at vera eitt sindur í døpurhuga, hvat hon skuldi gera – men so kom hon kortini.

Martin bað hana seta seg á songina, tí har var heitast, tætt við ovnin. Barnið var svangt og smágræt. Konan legði tað at brósti, men se niðurfyri komin var hon, at hon einki hevði at geva.

Martin legði ein reinan dúk á borðið, oysti súpan upp í eina skál og setti breyð á borðið.

„Et nú tú, so skal eg halda á barminum,“ segði hann, „eg havi sjálvur átt børn, so eg havi handarlag til slíkt.“

Hon fekk honum barnið og settist so til borðs, men signaði seg fyrst. Martin smáprátaði ímeðan við tað líftla og royndi at syngja, sum hann fyrr var vanur at syngja fyri sínum egnu. Men barnið legði einki petti í sang hansara og græt við sama lag. So royndi hann at gera okkurt skemtiligt við fingrunum. Barnið tagdi og lá og stardi at tí svarta fingrinum. So smíltist tað, og Martin gjørdist rættiliga glaður.

Ímeðan segði konan frá søgu síni. Maðurin var soldátur, og fyri 8 mánaðum síðan varð hann sendur langt burtur, og síðan tá hevði hon einki hoyrt frá honum. Sjálv hevði hon verið arbeiðskona, men tá hon fekk barnið, varð hon koyrd,

og nú hevði hon so í 3 mánaðir roynt at fingið sær arbeiði, men eingin vildi hava eina konu við einum pinkubarni.

„Men hevur tú eingi heit klæði?“ spurdi Martin.

„Hvaðani skuldi eg fingið tey?“ spurdi hon. „Í gjár pantsetti eg høvdaturríklæðið fyri 20 kopekar.“

Martin fór yvir í ein krók, har nakað av gomlum klæðum hekk, og fann eina troyggju. Rættiliga slitin var hon, men kanska kundi hon brúkast eitt sindur enn, hugsaði hann. Konan hugdi at troyggjuni og síðan upp á Martin, og so skar hon í grát.

„Guð vælsigni teg, gamli,“ græt hon. „Eg veit ikki, hvussu verið hevði við okkum, hevði tú ikki rópt! So var barn mítt fryst í hel. Kanska hevði Guð samkenslu við mær, og kanska var tað hann, ið fekk teg at hyggja út gjøgnum vindeygad, tá ið eg fór framvið?“

„Tað er eingin ivingur um tað,“ smíltist Martin. „Tað er ikki av ongum, at eg havi sitið og hugt út gjøgnum vindeygad allan dag.“

Og so segði hann konuni frá røddini, hann hevði hoyrt, og frá lyftinum, hann hevði fingið, og frá, at hann nú sat og væntaði Kristus sum gest.

„Alt er møguligt,“ svaraði hon. So tók hon troyggjuna og ballaði hana um barnið, neig fyri Martini og takkaði honum eina ferð enn.

„Tak hetta fyri Kristi skyld,“ segði Martin og rætti henni eitt tjúgukopekstykki. „So kanst tú fáa tær fatur í turriklæði tínum aftur.“

Hon risti fyri sær kross, og tað gjørdi Martin eisini, og so fylgdi hann henni út.

Hann settist aftur við borðið og fór undir arbeiðið. Hann dreiv á, men hvørja ferð, ein skuggi sást fyri vindeyganum, hugdi hann út. Mong kend fóru framvið, eisini fleiri fremmand, men eingin, hann hefti seg við.

Ein hálvur tími fór. Tá rakti hann við eina gamla konu, ið steðgaði beint undir vindeyganum. Hon hevði eina kurv í hondini við súreplum í. Nógv vóru tey ikki, meginpartin hevði hon ivaleyst longu selt. Á bakinum hevði hon ein posa við saguspønum, hon helst mundi hava savnað saman á onkrum byggiplássi. Posin var tungur, og hon setti tí kurvina frá sær, meðan hon skifti hann yvir á hina økslina.

Tá kom ein smádrongur sum ein hvirluvindur, tók eitt súrepli og so aftur til beins. Men hin gamla var honum ov kvík, fekk í knokkin á honum og gav honum tveir undir vangan. Drongurinn royndi at sleppa leysur og skriggjáði sum ein stungin grísur, men hon helt.

Martin blakaði hamaran frá sær, og slíka ferð hevði hann, at hann snávaði á og misti brillurnar. Tá ið hann kom út, fór hin gamla dragsandi drongin eftir doddinum. Hann skuldi á politistøðina, segði hon. Hann græt og illa læt og bønnaði og bað fyri sær og noktaði dýrt og heilagt fyri at hava tikið nakað súrepli.

Martin tók í hondina á honum: „Lat hann sleppa, fyrigev honum fyri Kristi skyld.“

„Fyrigeva honum! Nei, hann skal hava eina dygga yvirháling fyri hetta.“

„Nei, lat hann sleppa, hann fer neyván at gera hetta aftur.“

Tá slepti hin gamla, og drongurinn tók til beins við tað sama, men Martin fekk í herðatoppin á honum: „Nei, bið fyrst um fyrigeving, og lova ongantíð at gera hetta aftur, tí eg sá, at tú tókst súreplið.“

Drongurinn fór aftur at gráta og bað histandi um fyrirgeving.

„Tað var rætt,“ segði Martin, „og her hevur tú eitt súrepli aftrat.“

„Hatta er at spilla børnini,“ mutlaði hin gamla, „hann skuldi verið flongdur, so hann føldi tað í 8 dagar.“

„Ja, soleiðis hugsa vit,“ segði Martin, „men Várharra hugsar helst øðrvísi. Skuldi drongurinn verið flongdur bara fyri eitt ússaligt súrepli, hvussu so við okkum, ið hava so nógvvar syndir á samvitskuni?“

Konan tagdi, og Martin segði henni líknisið um hin húsbóndan, sum fyrigav tænarara sínum alla skuldina, men tænarin var um at gera av við ein av sínum samtænarum fyri nakrar fáar krónur. – Guð hevur sagt, at vit skulu fyrigeva hvør øðrum, annars fáa vit ikki fyrigeving. Og fram um alt skulu vit fyrigeva teim, ið lítið skil hava, sum hesum dronginum.“

„Tað er, sum tú sigur,“ suffaði hin gamla, „men tey ungu eru nú ov-vill.“

„So mugu vit gomlu læra tey.“

„Tað haldi eg við. Sjálv havi eg átt 7 børn – nú er bara ein dóttir eftir.“ Og so fór hin gamla at siga honum frá um dóttрина og øll ommubørnini.

„Eg eri einki ment longur, men eg royni tó at fjasast so frægt, eg eri før fyri. Ommubørnini eru mín stóra gleði, tey eru so góð og fitt, serliga tað minsta, tað hongur uppi í mær bæði tíðliga og seint.“ Hin gamla gjørdist heilt rørd: „Ja, ja, børn eru børn, tað vita øll. Far tú bara, góði drongur.“

„Eg skal bera posan hjá tygum,“ segði drongurinn, „eg skal sama veg.“

Martin stóð í durunum og hugdi aftan á teimum, sum tey fóru oman eftir vegnum. Ikki fyri enn seinri rann honum í hug, at hann púra hevði gloymt at gjalda hini gomlu súreplið.

So fór hann inn aftur til sín sjálvs og settist við skónum. Tað var skýmligt, og hann mátti tendra lampuna. Hann gjørdi ein skógv lidnan. Kannaði gjølla seymin og nikkaði

væl nógdur. So savnaði hann reiðskapin saman, ruddaði av borðinum, setti lampuna á borðið og settist at lesa í Biblíuni.

Tá rann dreymurin aftur fram fyri hann, og alt í einum kendi hann á sær, at onkur var í stovuni hjá sær. Hann snúði sær á, og tað barst honum fyri, at onkur stóð yviri í krók-inum. So myrkt var kortini, at hann ikki var førur fyri at kenna. Og so hoyrði hann eina rødd, sum teskaði:

„Martin, Martin, kendi tú meg ikki aftur?“

„Hvønn?“ spurdi Martin.

„Meg! Eg var jú hjá tær!“

Og fram úr tí myrka krókinum steig soldáturin Stepanytsj. Eina løtu stóð hann á gólvinum og smiltist. So hvarv hann sum í eini toku.

„Eisini hetta var eg!“ teskaði røddin. Og Martin sá konuna við barninum í fónvinginum. Hon kom smilandi fram móti honum, og barnið flenti og rætti armarnar út. Og so hvarvu tey eisini.

„Og eisini hetta var eg!“ ljóðaði røddin eina ferð enn. Og nú kom hin gamla konan við súreplunum og dronginum. Tey nikkaðu blíðliga – og hvarvu.

Tá kendi Martin seg so lættan og lukkuligan. Hann risti fyri sær kross, setti brillurnar upp á nøsina og blaðaði í Nýggja Testamenti upp-á-gjøtt – og datt niður á hesi versini hjá Matteusi, kap. 25:

„Tý at eg var svangur, og tit góvu mær at eta. Eg var tystur, og tit góvu mær at drekka. Eg var ókunnigur, og tit hýstu mær ... Sanniliga sigi eg tykkum, so satt sum tit hava gjørt hetta móti einum av hesum minstu, tá hava tit gjørt tað móti mær!“

Tá skilti Martin, at Frelsarin veruliga hevði verið hjá honum um dagin, og at hann hevði tikið ímóti honum.

Ravnurin

Einaferð var ein ravnur, sum átti á einari oyggj langt úti í havinum. Men tá ið ungarir komu út, skuldi hann fara inn á meginlandið við teimum. Hann tók ein unga og fleyg yvir havið við honum. Komin hálva leið, kendi hann seg móðan.

– Nú eri eg sterkur, hugsaði ravnurin, – og ungin er lítil og veikur, nú kann eg bera hann. Men tá ið hann verður stórus og sterkur, og eg verði veikur og slitin av elli, tá man hann fara at hugsa um, hvussu eg mátti strevast fyri hann, og tá man hann fara at løna mær fyri tað.

Ravnurin spurdi nú ungan: – Tá ið tú verður stórus, og eg gamal og veikur, vilt tú tá hjálpa mær? Svara mær nú ærliga!

Ungin kvíddi fyri, at maðman fór at sleppa sær og svaraði: Ja, mamma, eg skal hjálpa tær, tað skalt tú líta á. Men mamman slepti takinum, og ungin datt í havið og druknaði.

Ravnurin vendi nú aftur til óynna eftir einum øðrum unga. Men skjótt gjørdist hann so móður og fór at hugsa um fyrru ferðina, og so spurdi hann aftur ungan: – Vilt tú hjálpa mær, tá ið eg verði gamal, soleiðis sum eg hjálpi tær nú?

Ungin svaraði sum bróðirin, at tað skuldi hann. Men ravnurin trúði heldur ikki honum og slepti honum í havið.

So fór ravnurin aftur eftir seinasta unga sínum og fleyg yvir havið við honum. Aftur møddist hann og spurdi aftur tað sama sum hinar báðar fyrru ferðirnar. Men hesin ungin svaraði, at hann vildi ikki hjálpa mammu síni, tá ið hann bleiv stórus.

– Hví vilt tú ikki tað? vildi ravnurin fáa at vita.

– Tá ið tygum verða gomul, havi eg sjálvur reiður við

eftir tí, hann sigur, sөгdu tey. Hann er tápulingur; hann biður okkum ikki stríðast mót tí ónda, so at tað ónda skal fáa alt valdið á okkum.

~~Men eg segði, at eftir Kristi læru, skal/ilt ikki við illum lönast, at um tú í illum stríðist ímóti tí illa, økir tú bara um tað illa; at eftir Kristi læru er tað bara tað góða, ið kann beina fyri tí ónda. – Vælsignið tey, ið biðja ilt fyri tykkum, biðið fyri teimum, ið royna at skaða tykkum, elskið fíggjindar tykkara – tá fara tit ongar fíggjindar at hava.~~

~~Eg segði, at eftir Kristi læra er alt lív okkara eitt stríð ímóti tí ónda, eitt stríð ímóti tí ónda við skili og í kærleika. Av øllum tí, ið tær er til taks at berjast ímóti tí ónda við, beinir Kristus tað burtur, at stríðast ímóti tí ónda í óndum – reka út ilt við illum.~~

~~Hesi orð míni hava menn misskilt soleiðis, sum hevði eg sagt, at Kristus lærði, at vit skuldu ikki berjast ímóti tí illa. Og øll tey, ið bygt hava lív sítt á harðskap, og sum tí dýrmeta harðskap, hava gleðiliga krøkt seg føst í slíkar misskiljingar av orðum mínum og orðum Kristusar, og tað varð alment sagt, at henda læran: Setið tykkum ikki upp ímóti tí ónda, er ein fólks, býttislig, gudleys og samfelagsfíggindalig læra. Og menniskju halda fram í frið og náðum at dyrka tað ónda og siga seg kortini at vilja beina fyri tí.~~

Tríggir synir

Tríggjar konur vóru á veg út í ána eftir vatni. Stutt frá sat ein gamal maður á einum bonki og lurtaði eftir, hvussu tær róstu sonum sínum.

– Sonur mín, segði tann fyrsta konan, – er so kvikur, at eingin hevur fingið hann aftur.

– Sonur mín, segði onnur, – syngur sum náttargali letur. Eingin hevur so vakurt mál.

– Hví rósar tú ikki soni tínum? spurdu tær ta triðju konuna, tí hon tagdi.

– Eg havi einki at rósa honum fyri, svaraði hon. – Sonur mín er bara eitt vanligt barn. Hann ber ikki av øðrum.

Konurnar tóku upp í spannirnar og fóru til gongu heim. Gamli maðurin gekk spakuliga aftan á teimum. Spannirnar vóru tungar, og konurnar útlúgvaðar av arbeiði. Tær hvíldu seg á leiðini.

Tá komu tríggir dreingir ímóti teimum. Tann fyrsti stóó á høgðinum og gjørði loftslop, og konurnar vóru hugtiknar av honum. Annar sang sum náttargali, og konurnar lurtaðu við tárum í eygunum.

Men hin triði drongurin leyp til mammu sína, tók spann hennara og bar hana heim fyri hana. Tá spurdu konurnar gamla mannin:

– Hvat heldur tú um synir okkara?

– Hvar eru synir tykkara? spurdi gamli maðurin undrandi. – Eg síggi bara ein son!

Steinarnir

Einaferð komu tvær konur til ein gamlan vísmann. Önnur var so ólukkulig og segði grátandi, at hon hevði syndað, ja, syndað so illa, at hon væntaði sær ikki fyrigeving. Hin segði, at hon alt lívið hevði hildið Guðs boð, og at hon, Guð havi loy, visti seg aldri at hava syndað.

Við konuna, sum græt, segði vísmaðurin:

„Far tú út og leita eftir einum stórum steini, sum tú fært kneykrað higgar til mín.“

Við hina konuna segði hann:

„Og tú skalt gera á sama hátt; men tú skalt bera mær so nógvur smásteinar, sum tú ert ment at bera.“

Konurnar fóru síðan av stað, og tær gjørdu, sum gamli vísmaður hevði biðið tær. Önnur kom aftur við einum stórum, tungum steini, hin við einum posa, sum var fullur av smásteinum.

Tá ið gamli vísmaður sá steinarnar, segði hann:

„Farið nú út aftur við steinumum og leggjið teir, har teir lógu, og komið so aftur.“

Og konurnar komu aftur. Önnur fann skjótt staðin, har hon hevði tikið stóra steinin. Men hin konan mintist ikki, hvaðan hon hevði tikið allar smásteinarnar, og tí kom hon aftur við øllum smásteinunum.

Tá segði vísi maður:

„Syndir okkara eru sum steinarnir. Tær stóru syndirnar gáa vit væl um, og tær fáa okkum skjótt at iðra okkum. Tú, sum bart tann stóra, tunga steinin, tú noyddist at kneykra undir dómi menniskjunnar og ringari samvitsku. Og nú ert tú fræls. Men tú, sum komst aftur við posanum, fullum av

smásteinum, tú eigur tær smáu syndirnar, men veitst ikki, nær ella hvar – tú minnst ikki syndir tinar og fært ikki iðrað teg um tær. Tú hevur livað alla tíðina í teimum og hevur vant teg við tær. Tú dømdi aðrar syndarar, men tinar syndir gáaði tú ikki um.“

Ája, øll eru vit syndarar, og øll høvdu vit glatast, um vit ikki tíðliga gáaðu um, at vit høvdu syndað, iðraðu okkum um syndirnar og bóðu Guð fyrigeva okkum.

